

De verloren dochters

Arjan Hoks

De verloren dochters

the house of books

© Arjan Hoks, 2015
© Uitgave: The House of Books, Amsterdam 2015
Deze uitgave kwam tot stand door bemiddeling van Sebes & Van Gelderen Literair
Agentschap te Amsterdam
Omslagontwerp: Loudmouth, Utrecht
Foto auteur: © Spiley/Petra van Vliet
Typografie: ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 443 4464 6
ISBN 978 90 443 4558 2 (e-book)
NUR 305

www.thehouseofbooks.com

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door
middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

The House of Books is een imprint van Overamstel uitgevers bv

1

Van alle stommiteiten die een mens begaat springt er altijd wel één uit, je hoeft niet eens te graven. Het dient zich aan.

Ze had hem van tevoren gewaarschuwd.

De ochtendzon scheen recht in zijn ogen en bracht Walter bij z'n positieven. Moeizaam stond hij op en sloeg zand en natte herfstbladeren van zijn jaspanden. Hij had geen idee waar ze hem hadden achtergelaten. Hij haalde zijn bril tevoorschijn, die hij gelukkig vlak van tevoren had afgezet en weggestopt omdat de glazen in de buitenlucht waren beslagen. Een verpauperd haventerrein met vervallen loodsen en roestige kranen, het zei hem niets. Zijn lippen voelden dik en hij proefde oud, opgedroogd bloed. Een ekster die op de dakrand van een loods zat vloog op en maakte een schetterend, spottend geluid.

De hoofdpijn viel in het niet bij de dreunende pijn van de kneuzingen. Voor hem lag de kade met het kabbelende water waarin vrachtboten dreven en het zonlicht in lintjes werd weer-

spiegeld. Deze nacht was hij weer een desillusie rijker geworden. Hij controleerde of hij tegelijkertijd ook een paar bezittingen armer was geworden. Maar alles was er nog: portemonnee, horloge, zegelring, schakelband. Zelfs zijn telefoon zat nog in de steekzak aan de binnenkant van zijn jas.

Walter herinnerde zich dat hij weer naar buiten was gegaan, nog even voor de deur had gestaan en dat uit het niets een arm zich als een wurgslang rond zijn hals had geslingerd. De dikke harige arm met daarop een getatoeëerde raaf in een ring van vuur duwde hem naar de grond. Liggend op de grond had hij uit alle macht geprobeerd zich te verzetten. Tevergeefs. Hij moest een aantal flinke trappen incasseren en kreeg niet de kans om op te kijken. In een reflex was hij als een egel in elkaar gekropen om zichzelf te beschermen. Laag bij de grond kon hij door z'n half toegeknepen oogleden met veel moeite enkel een stel witte puntlaarzen onderscheiden. Daarna was het zwart voor zijn ogen geworden. Uiteindelijk was hij op deze kade als een kreupele stumper achtergelaten.

Hij checkte zijn telefoon, die gelukkig nog werkte. Geheugen en belgeschiedenis waren onaangeroerd. Ze zouden er ook niet veel aan hebben gehad. Walter bewaarde weinig en wat hij bewaarde mocht bekend zijn, zoals het nummer van Gem.

Haar stem bracht hem terug in de normale wereld, van mensen die 's nachts slapen en overdag werkten. Zittend op een blok beton vroeg hij haar met flinke tegenzin of ze hem wilde komen halen.

‘Waar ben je dan?’ vroeg ze schel. Ze klonk meer beschuldigend dan ongerust. Tijdens hun laatste telefoontje van de avond ervoor had hij haar niets verteld over zijn plannen.

Hij slikte moeizaam en probeerde de stekende pijn in zijn ribbenkast te negeren en op een normaal tempo tegen haar te spreken. ‘Geen idee. Ik zie water, kranen en boten. Jij kent

Rotterdam beter dan ik.' Dit wist hij wel: ze hadden hem niet ergens buiten de stad gedumpt.

Ze zuchtte diep, alsof ze haar ademtocht door de verbinding wilde blazen. 'Kun je iets specifiekere zijn?'

De omgeving tolde om hem heen, hij wist niet waar te beginnen met beschrijven. Eén enkel detail was genoeg, hij wist dat haar fotografische geheugen genoeg had aan een eenmalige kennismaking. 'Ik zie hier een grijze loods met een opvallend dak: knalrood en in een puntvorm.'

'Oké, dat is de loods van Seapower, daar repareren ze buitenboordmotoren. Die weet ik wel te vinden. Even een snelle check: hoe is het met je?'

Wat moest hij daarop antwoorden? Hij voelde zich als een aangereden kat die nog slechts twee kanten op kon: naar een plek om te sterven of naar een plek waar hij nog gered zou kunnen worden. 'Het valt allemaal wel mee,' zei hij. 'Denk ik...'

'Niet dus. Wat heb je in godsnaam gedaan?'

'Sorry,' mompelde Walter nauwelijks hoorbaar.

'Ik kom je halen.'

De vier woorden misten hun uitwerking niet. Hij zuchtte, wat hem opnieuw een hoop pijn bezorgde.

Zigzaggend tussen regenplassen liep ze vanaf haar rode Golf GTI naar Walter toe. Toen ze bij hem was ging ze voorzichtig door de knieën en legde een hand op zijn bovenbeen. Hij rook de zo vertrouwde parfumlucht. 'Hé jongen, wat zie je eruit. Wat is er gebeurd?'

Walter keek op en probeerde z'n gebarsten lippen in een gelukzalige glimlach te plooiën. Met veel moeite bracht hij eruit: 'Fijn je te zien.'

'En ik jou.' Ondertussen rommelde Gem in haar opengeklapte handtas. Ze goot water uit een flesje in zijn mond, depte

met een tissue wat bloed weg en inspecteerde zijn hoofd. Er waren op het eerste gezicht geen vitale delen beschadigd.

‘Zal ik je voor de zekerheid naar het ziekenhuis brengen?’

Hij keek geschrokken op. ‘Zo erg is het nou ook weer niet. Bovendien weet je nooit met wie die artsen hun informatie delen. Breng me maar naar huis.’

‘Best. Maar ik ben niet je verpleegster,’ waarschuwde ze.

‘Nee, nee, ik verwacht niets. Ik red me wel.’

Ze hielp Walter met opstaan en ondersteunde hem toen ze naar de auto liepen. De vermalen sintels knarsten en kraakten onder hun schoenzolen. Kreunend ging hij zitten terwijl ze haar hand tussen zijn hoofd en de daklijst van de auto hield. Ze gespte heel voorzichtig de gordel voor hem langs dicht. Hij keek net te laat weg toen het witte sierlijke kant van haar decolleté en de blauwe hanger voor hem langs gleden. Voordat ze de deur sloot keek ze hem aan. ‘Ik zal rustig rijden. Probeer wat te ontspannen. Het komt allemaal goed.’

Voor heel even ontnam ze hem daarmee alle pijn. Natuurlijk kwam het goed, dacht Walter. Zolang Gem bij hem was, kwam hoe dan ook alles goed.

Hij werd in z’n stoel gedrukt toen ze wegreed.

2

Onderweg naar zijn huis zwegen ze. Gem keek geconcentreerd voor zich uit terwijl ze, ondanks haar belofte, zoals altijd net te hard reed. Walter was blij dat hij nog even geen vragen hoefde te beantwoorden en zakte onderuit in de stoel. Hij sloot z'n ogen en probeerde zo lang mogelijk te profiteren van de stilte die hem tijdens de rit gegund was. In zijn hoofd bouwde hij ondertussen een verhaal op dat Gem plausibel en consistent zou kunnen vinden. Alle feiten moesten kloppen, anders prikte ze er dwars doorheen.

De stad gleed langs hem heen. Hoog boven hen waaierden vliegtuigstrepen uit in hemelsblauwe kleuren. De ijzeren pylonen van de Erasmusbrug schoten er meedogenloos als pijlen doorheen. Toen ze over de brug reden deed hij het raampje op een kier en probeerde de zilt-zoete geur van de Nieuwe Maas te ruiken. Hoe onbeduidend de beweging die hij daarbij maakte ook was, hevige pijn trok door zijn hele lijf waarna hij zich voorzichtig liet terugzakken in de stoel.

‘Dicht graag,’ zei Gem resoluut. ‘Mijn nek is al zo stijf als een staalkabel.’

Het plotse staccato in haar stem zei genoeg: ze was nog niet klaar met hem. Walter deed er maar het zwijgen toe. Hij voelde overal pijnlijke beurse plekken, maar geen ernstige kwetsuren. Om enkel een waarschuwing af te geven was deze afranseling te zwaar geweest. Hij vroeg zich af wie er zo’n hekel aan hem had, om hem zo toe te takelen. Hoewel hij er nu het liefst met Gem over zou willen praten, wist hij dat ze hem toch niet zou begrijpen.

Ze stopte voor het smalle, hoge huis in Kralingen, ingeklemd tussen twee andere huizen, en zette de motor af. Met gestrekte armen bleef ze het stuur vasthouden en keek recht voor zich uit. ‘Meneer Van Schierink: leg uit!’ Ze begon driftig te bijten op haar kauwgom. ‘Dat warme bad komt zo. Je bent gekneusd en meelijwekkend, maar je bent niet uitgeschakeld. Vertel op!’

‘Wil je het werkelijk weten?’

‘Graag.’

‘We zijn in een dubieuze zaak terechtgekomen.’

Ze draaide haar hoofd langzaam zijn kant op en pinde haar donkerbruine ogen vast op die van hem, het stukje kauwgom als een prooi tussen de ontblote tanden geklemd.

Walter wachtte gespannen op haar verzet dat als een lawine over je heen kon komen. Het bleef echter stil, tot Gem heel beheerst terugkwam op haar vraag. ‘Juist omdat wé,’ – ze zette het woord kracht bij met een stevige knik van haar hoofd – ‘in een dubieuze zaak zijn terechtgekomen, wil ik graag alles van jou horen. We hadden afgesproken om de problemen en voetangels te delen. Voilà, hier hebben we beide. En probeer geen dingen voor me achter te houden. Dat bevalt me helemaal niet.’

Walter kuchte. Haar onderzoekende blik maakte hem bloednervuus. ‘Oké, oké,’ zei hij, ‘je krijgt je verhaal.’

‘Ik luister,’ zei ze onderkoeld. Haar armen had ze verstrengeld

tot een gordiaanse knoop. Met de punt van haar zwart gelakte pump tikte ze tegen het rempedaal. ‘Over welke zaak hebben we het eigenlijk?’

‘Ik heb Valerie gezien.’

Gem knipperde met haar ogen. ‘Je gaat me nu toch niet vertellen dat je haar opnieuw hebt opgezocht! Wat hadden we nou afgesproken? Dat vonden we toch te riskant? Waarom ben je dan toch weer gegaan?’

Walter weifelde. Had hij een alternatief? Eromheen draaien zou het alleen maar erger maken. Hij zei: ‘Ik wilde alleen maar poolshoogte nemen. Ik wilde Valerie nog een keer zien en als het lukte even met haar praten. Om een indruk te krijgen van hoe ze eraan toe is, meer niet. En om de risico’s beter te kunnen inschatten. Het veldwerk, zal ik maar zeggen.’

‘En heb je haar gesproken?’

‘Ze stond achter de bar. Ze zag er nog vermoeider uit dan toen we haar voor de eerste keer zagen. En mager, zeg, dat viel me nu pas goed op. Ik ben naar het toilet gegaan en toen ik terugkwam was ze verdwenen. Ze was vast met een klant naar een van de kamertjes op de verdieping gegaan. Maar ik heb haar dus niet gesproken.’ Hij keek snel van haar weg.

‘En daarna?’

‘Ik ben naar buiten gegaan, de donkere nacht in. Ik stond met m’n rug naar dat pand en stak een peuk op. Stom van me. Misschien hoopte ik dat Valerie naar buiten kwam. Dat ze... gewoon uit zichzelf eruit stapte en die klant in z’n onderbroek had laten staan. Cold turkey was gestopt met dat vreselijke werk van haar. Zoiets.’

‘Wat ben je soms toch lekker idealistisch en onmogelijk naïef,’ zei Gem.

‘Maar ja, ik stond daar dus een tijdje wel in m’n eentje te paffen. Achteraf echt stom van me, om daar te blijven staan. Even niet opgelet.’

Gem grinnikte terwijl ze schuin naar beneden keek. De pretkuiltjes die in haar wangen verschenen, hij had ze gemist. ‘En toen werd je door iemand te grazen genomen, neem ik aan, anders had ik je niet bij die kade op hoeven te halen.’

‘Ja. Van achteren.’

‘Enig idee wie en waarom?’

‘Geen idee. Een zwijgzaam type in ieder geval. Hij vloerde me en begon me te trappen totdat het licht bij me uitging.’

‘Heb je nog iets van hem kunnen zien?’

Hij vertelde haar over de harige arm, de tatoeage en de laarzen. ‘Dat is alles. Ik had de handen vol aan mezelf.’

Gem veerde op uit de stoel en zei: ‘Ik mag hopen dat ze niet de link naar ons toe leggen. Hoe gaan we nu verder?’

Walter haalde z'n schouders op en durfde Gem daarbij niet recht in de ogen te kijken. Hij voelde zich hondsmoe. En oud. Drieënvijftig jaar, een leeftijd die hem op dit soort momenten als bejaard voorkwam. Hij zakte onderuit in de stoel en zuchtte. De enige reddingboeien voor dit moment waren zijn blauwe plekken en gekneusde ribben. ‘Dat weet ik nog niet. Mag ik alsjeblieft nu naar binnen gaan?’ Uitgeput, verslagen en diep vanbinnen gek genoeg toch heel volstaan verlangde hij enkel nog naar een warm bad met een cigarillo en een glas whisky, als het lukte met dat gekneusde stuitbotje.

‘Natuurlijk.’

‘En wat meer begrip zou wel fijn zijn,’ zei Walter vlug voor ze uit zou stappen.

Gem haalde haar hand van de portierhendel en keek hem verwonderd aan. ‘Begrip? Na wat je hebt geflikt? Ik heb me nog ingehouden. Je kent me zo langzamerhand toch.’ Ze schudde met haar hoofd en herhaalde meer in zichzelf: ‘Begrip... Jij zou eens wat minder lange tenen moeten hebben.’

In het chique Kralingen met z'n statige herenhuizen huurde Walter een wat mottig pied-à-terre van een huisbaas die hij niet anders kende dan met een ongeschoren kin en gekleed in een vettig leren jasje. Elke maand vroeg die hem of z'n saldo volstond om de huur te betalen. Zogenaamd gekscherend, maar Walter wist dat het dikke mannetje het wel degelijk meende en dat de deurwaarder voor z'n deur zou staan wanneer hij een dag te laat de huur zou overmaken. Wanneer Walter met Gem naar binnen ging, begroette de man hem consequent met 'bofkont', een vette grijns en een lispelend tongetje. Het leek wel of hij hem vanaf de eerste etage dag en nacht in de gaten hield. Walter had echter nog geen spionnetje aan de buitenkant bij zijn raam zien hangen.

Gem hielp hem met uitstappen en het bestijgen van de stenen trap. Ze opende de zware houten voordeur en laveerde hem tussen de poststukken door die als verraderlijke glijvlakken verspreid over de stenen vloer in de hal lagen. Toxopeus, de zwarte kater die Walter een decennium geleden uit een asiel had gehaald, liep spinnend en krollend om hen heen.

'Hé maatje, ik ben er weer. Alles is goed.' Met veel pijn ging Walter door z'n knieën om het dier in het voorbijgaan te strelen.

Hij liet zich langzaam neerzakken op de chesterfieldbank. Z'n gekeperde tweedjasje schikte ze over de hanger die aan een haak bij de volgepropte boekenkast hing. In de badkamer, die zijn huisbaas wonderlijk genoeg pal naast de woonkamer had laten plaatsen, draaide ze de kranen van het bad open. Daarna hielp ze Walter met uitkleden. Hij probeerde zo min mogelijk te laten merken van de pijn van de beurse plekken.

'Gaat het wel?'

Schaapachtig lachte hij naar haar. 'Ja hoor. Wat stijfjes. Voor de rest valt het reuze mee.'

Met de routineuze zorgzaamheid van een verpleegster pelde

ze zijn kleding af tot hij in een witte afhangende onderbroek voor haar stond. Zelfs toen liet ze niets van afkeer of afkeuring blijken. Ze haalde de bril met de kleine ronde glazen van zijn hoofd en legde hem voorzichtig op het planchet. ‘Voor het geval je straks onder gaat duiken.’

Hij keek haar beschaamd aan. ‘Als er een prijs zou bestaan voor recordtijd lichamelijke aftakeling zou ik een goede kans maken. Toch?’

‘Ik ben wel wat gewend. Bovendien hou ik er wel van wanneer het decorum van iemand afvalt. Dan zie je eindelijk eens wie er voor je staat.’

‘Dank voor de opbeurende woorden. Ik red me verder wel,’ zei Walter. Hij wilde zich omdraaien om naar het bad te schuifelen.

Gem schudde van nee. ‘Ho... stop. Bij een zere stuit kom je zonder hulp niet in dat bad. Straks verzuip je nog.’

‘Dat risico nemen we dan maar. Er zijn grenzen aan jouw incasseringsvermogen en vooral aan mijn vernedering.’

Gem explodeerde op een manier die zelfs voor haar uitzonderlijk was. Ze haalde de categorie ‘mannen in het algemeen’ erbij, watjes, zeurkousen, aanstellers die niets gewend zijn en denken dat de eerste de beste steenpuist op hun gat het begin van het einde inluidt. Alsof hij met z’n gekneusde lijf in de ergste categorie van deerniswekkende, afzichtelijke wezens viel. Ze had de poep van de billen van haar doodzieke moeder geveegd, haar verschrompelende geslacht gewassen, de appelmoes die ze naar buiten kwijlde weer in haar mond gepropt. Enfin, vrouwen dachten niet na maar handelden. De hele mensheid was gefundeerd op onbaatzuchtige vrouwen.

Zijn blote armen hingen slap en zwaar naar beneden. Een antwoord of een reactie, op welke manier dan ook, bleef uit. Niets kwam in hem op. Ze pakte resoluut zijn arm vast en trok hem mee naar het bad, waar ze zijn onderbroek naar beneden

stroomte en hem hielp bij de moeizame en pijnlijke tewaterlating. Tussen de bodem en z'n billen schoof ze snel een handdoek om de stuit te ontlasten. Het water was aangengelgd met knisperend schuim dat rook naar een dennenbos. Walter liet zich zakken in het schuim totdat alles veilig onder de zeepbelletjes lag. Ze liet hem alleen. Als hij iets nodig had moest hij maar roepen. De deur liet ze op een kier staan.

Walter dacht na over haar woorden en gebaren. Doezelend tussen het schuim en met de ogen gesloten speelde hij de scène nog een paar keer af in zijn hoofd en iedere keer zag hij haar vanuit een iets andere hoek. Vanuit elke hoek was ze prachtig, de blossen van boosheid op haar wangen, het vuur uit haar gestifte mond, de stampende hakken, de vingers waarmee ze hem als representant van een geslacht terechtwees. Terecht. Walter liet zich verder in het water zakken tot hij zeep proefde. In zijn hoofd deinde licht en vredig het largetto van Beethovens vioolconcert.

Hij werd gewekt door het geluid van glas op steen. Toen hij de ogen opendeed zag hij een glas whisky naast zich staan, op de rand van het bad. Na een paar slokken vond hij dat hij lang genoeg gelegen had.

Gem hielp hem nog om uit het bad te komen. Ze zag het daarna aan, zoals hij schone kleren uitzocht, zich aankleedde, de bril weer opzette, en concludeerde dat ze kon gaan. Walter zou het ook zeker geweigerd hebben als ze had aangeboden om hem in te stoppen.

Hij hoorde de voordeur dichtslaan en het glas-in-loodruitje rammelen. 'Tot morgen' had ze gezegd. Optimist. Ze moest eens weten. Als ze alles zou hebben geweten had ze hem nooit naar binnen gebracht en al helemaal niet in bad geholpen. Ze zou hem aan z'n lot hebben overgelaten. Ze was nu al heetgebakerd geweest, maar het was net goed gegaan.

Er was slechts één reden waarom Gem zijn verhaal had geslikt: dat ze Valerie heel binnenkort veilig konden terugbrengen naar haar vader. Hij was daar hoopvol over. Ze had de eerste stap zelf gezet – wat hij niet aan Gem had verteld: Valerie had met hem gesproken en dat was altijd een belangrijke voorwaarde. Ze moest er zelf helemaal achter staan. Maar hij had ook wel zijn twijfels of er daadwerkelijk een tweede stap zou volgen. Wanneer dat niet gebeurde zou hij niet weten wat te doen. De laatste slokjes whisky smaakten hem ineens bitter en wrang.

3

Midden in de nacht schrok Walter wakker van een enorme dreun. Alsof er iets hard tegen het raam geklapt was. Z'n hart ging tekeer. Hij hoorde een auto hard optrekken en de straat uit rijden. Dat kwam vaker voor. In de verte klonk het gelal van kroeglopers. Ook niets bijzonders. Walter draaide zich op z'n zij en zocht naar de verklaring van z'n onrust. Na een paar minuten woelen concludeerde hij dat de dreun alleen in z'n eigen hoofd geklonken kon hebben, als een ontlading van onrust. Na enige tijd werd zijn hartslag rustiger. De lome moeheid van de slaap stond op het punt hem opnieuw te overmeesteren, zodat de nacht haar heilzame werk kon gaan afmaken.

Het schelle geluid van zijn telefoon deed Walter overeind schieten. Hij zat rechtop in bed, stijf als een plank en confuus van de pijn van zijn beurse plekken. Geschrokken keek hij naar het oplichtende schermpje op het nachtkastje. Nummer onbekend. Natuurlijk. Wie zou zich op dit tijdstip bekend durven maken? Alleen een onbekende wordt niet genegeerd. Het

toestel bleef irritant aanhouden, hij moest iets doen. Walter haalde de telefoon uit de houder, bracht hem langzaam naar z'n oor en sprak 'hallo' uit of het een woord was waarvan je uiterst spaarzaam en enkel in heel precare situaties gebruik mocht maken. Daarop bleef het van beide kanten een tijd stil. Hij hoorde iemand amechtig ademen, het soort adem dat je op afstand kon ruiken. Plotseling zei een hoge hese mannenstem: 'Blijf met je poten van m'n wijven af. Dit is de laatste waarschuwing die je krijgt. De volgende keer ben jij aan de beurt. Dan laat ik je vol met gaten stansen.' Er werd abrupt opgehangen, Walter kreeg geen tijd om te reageren.

Enkele minuten zat Walter verbouwereerd met de telefoon in zijn hand in bed. Het was niet zozeer de boodschap die hem verontrustte. Hij had in zijn vele dienstjaren vaker bedreigingen aangehoord of gelezen. Vergeleken met sommige daarvan viel deze nog in de categorie 'mild'. Wat Walter vooral was opgevallen was de stem. Dit was de stem van iemand die nergens spijt over kreeg, geen enkele scrupules over welke daad dan ook zou hebben, en die absolute gehoorzaamheid afdwong. De stem kwam hem bekend voor. Het was die vermeende herkenning welke hem nog het meest verontrustte.

Walter boog voorover en zette de telefoon terug in de houder. De balkondeur stond open op een haakje. De vitrage bewoog wat door de tocht die door de spleet naar binnen stroomde. Hij stond op uit het bed, liep voorzichtig naar het venster, sloot de balkondeur en keek door een opening van de vitrage naar buiten. De lantaarns straalden witgelig licht uit over de straat en het plantsoen. Niemand te bekennen. De herenhuizen aan de overzijde waren donker, een enkele verlichte kamer van een nachtbraker daargelaten. In de geparkeerde auto's waren vanuit zijn positie geen silhouetten te zien. Alles straalde rust uit, hoewel dat bedrieglijk kon zijn. Naast de vitrage sloot Walter de damasten gordijnen hermetisch dicht, stapte terug in bed,

luisterend naar de stilte die ieder moment opnieuw opgebroken kon worden.

Je kon het ook als geruststellend beschouwen, misschien zelfs als service: dat hij van tevoren werd ingelicht en gewaarschuwd. Maar tegelijk becroop hem het beklemmende gevoel dat hij van alle kanten werd belaagd door iemand die van zijn gangen wist, zijn zwakke plekken, van de knoppen waaraan je moest draaien, de punten waar je tegenaan moest schoppen. En dat beklemmende gevoel overheerste de rest.

Het schermpje van de telefoon was weer onverlicht. Met een ruk trok hij aan de draad waardoor de telefoonstekker uit het contact sprong. Het apparaat viel uit met een vals klinkende, wegstervende pieptoon. Meer kon hij niet doen. Een huis was een huis en geen bunker.

Opeens, vanuit dezelfde onbekende bron waar zijn onrust vandaan kwam, nam een ijzige onbevreesde kalmte bezit van zijn lichaam en geest. Hij voelde vanuit zijn voeten een weldadige vorm van spanningloosheid optrekken alsof ze hem een spierslappend middel hadden ingespoten. Na enige tijd lag hij op zijn rug volkomen ontspannen en tegelijk bij vol bewustzijn te luisteren naar de spaarzame geluiden van de nacht. Het gevoel deed hem terugdenken aan de meditatieoefeningen waarmee hij tijdens zijn moeilijke jaren zichzelf soms tot rust had kunnen brengen en bijna tot het stadium van 'luchtmeester' was gekomen waarbij je uit je eigen lichaam kunt treden.

En in zijn hoofd prevelde een stemmetje repeterend 'als ze me willen hebben moeten ze van ver komen', dat hem als een kind onbevreesd in slaap wiegde.